

Отже, мовний етикет справедливо вважають культурним обличчям нації, адже він втілює найтиповіші ознаки мовної поведінки особи в найрізноманітніших життєвих ситуаціях.

СЕКЦІЯ:
ФІЛОСОФСЬКІ, СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ
ТА ПРАВОВІ ВИМІРИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

В. В. Лисенкова

**ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ СПОСОБУ ЖИТТЯ
В ПЕРІОДИ СУСПІЛЬНИХ КРИЗ**

Фактор невизначеності при різкій, непередбачуваній зміні способу життя завдає людині багато складностей. Це стосується різних форсмажорних обставин, що іноді змушують її кардинально міняти відносно константні параметри свого існування. Швидкий переїзд до іншої країни, втрата звичної роботи, соціальних гарантій може призводити до стресового стану. Усе це ускладнюється неспроможністю суспільства забезпечити звичні параметри життя.

Велику роль у подоланні невизначеності відіграють канали інформування. Вони дозволяють певною мірою зняти напруження невизначеності, приймати рішення щодо подальших дій. Але дуже актуальною стає якість інформації та її повнота.

При цьому додається складна аксіологічна криза. Треба активізувати боротьбу за базові ціннісні настанови, які раніше реалізовувались у соціумі відносно повно. Зростає цінність самого життя, здоров'я, безпеки, отримання всього найнеобхіднішого. На другий план виходять цінності дозвілля, відпочинку, комфорту. Тобто у складні часи людина здебільшого реалізує свої базові потреби, найважливіші і найбільш фундаментальні цінності.

Таким чином, зазнає трансформацій передусім саме ядро способу життя. І що є найбільш травматичним, ці зміни багато в чому для людини небажані. Оскільки, коли вона формує поступово свій спосіб життя у звичайних умовах, закладає саме ті його особливості, які їй необхідні. Іноді ці особливості можуть поступово формуватись і підсвідомо. Тобто, у свідомості людина це може заперечувати, але все одно на несвідомому рівні вона дає згоду на їх існування.

Коли йдеться про складні соціальні обставини, багато що їй не влаштовує, але вона не в змозі це змінити. Виникає світоглядна криза, коли, всупереч світоглядним настановам, треба діяти за небажаним сценарієм. Зростає незадоволення тим, що відбувається навколо, тому що воно не вписується у світоглядні межі. Руйнуються звичні норми і принципи життя, перестають працювати переконання.

За таких обставин змінюються параметри усіх типів способів життя. Ускладнюються можливості реалізації творчих, наукових, освітніх програм. Зазнає втрат і матеріальна, і духовна сфера. Виникає бажання зберегти найбільш важливі настанови свого способу життя чи якнайшвидше відновити ті, що існували до соціальних потрясінь.

У цьому сенсі особливу актуальність набуває гнучкість життєвої позиції людини. Саме вона дозволяє бачити кілька варіантів можливої поведінки і вирішення проблем. Така гнучкість має психологічну і світоглядну складові. Мобільність психіки тут може бути корисною. Але важливо усвідомлювати весь комплекс обставин, причинно-наслідкових зв'язків, щоб мати змогу обирати найбільш оптимальні рішення.

Тут важливо пам'ятати і про філософські підвалини способу життя. Ми розуміємо, що навіть ті, хто є далеким від професійної філософії, у світоглядно-аксіологічному сенсі спираються на певні філософські настанови. І глибинне розуміння життя неможливе без філософських елементів. Тому в контексті розробки адаптаційних програм соціалізації важливе місце повинен посідати процес філософізації виховання і освіти. Тобто, йдеться про використання філософської спадщини для формування міцних адаптаційних систем людини у складних мінливих умовах сучасності. Це дуже важливо для розвитку світорозуміння, яке є показником зрілості людської свідомості.

Сутнісне осягнення реальності не може відбуватися без знання певних філософських закономірностей. Оскільки зрозуміло, що йдеться про систему «людина-світ», яка є базовою для культури протягом усього її існування. І в цьому контексті дуже важливими постають фундаментальні філософські питання: Що є світ? Що є людина? Як ефективно взаємодіяти людині зі світом? Вони формують базу предмету філософії і одночасно вказують шляхи освоєння людиною світу. Вся ця проблематика стає більш актуальною саме у складні часи суспільних криз.

В. В. Петренко

ПОСЕРЕДНІСТЬ ЯК ПРЕДМЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Для максимально повного дослідження посередності як феномену культури, необхідно використовувати культурологічний підхід, оскільки саме він надає найбільш повного опису, зважаючи на той чи інший контекст (часовий, соціальний, історичний тощо). Зважаючи на територіальну природу посередності, визначити культурну специфіку є достатньо складним завданням, яке необхідно вирішувати, синтезуючи аксіологічний та герменевтичний методи, приєднуючи до них аналітику з трьох боків: 1 – марксизму, 2 – психоаналізу та 3 – феноменології.

Необхідність такого сполучення різноманітних філософських і культурологічних підходів зумовлено складним становищем посередності в контексті сучасності, її імпліцитності, та неочевидності в інформаційному просторі. Оскільки діяльність посередності, з одного боку, проявляється в якості соціальної сили, яка має широкий спектр трансформаційного впливу, застосовуючи вже існуючу ідеологічну парадигму, а з іншого боку, залишає по собі артефакти власної діяльності.

Можна виокремити дві групи подібних артефактів: аудіовізуальний контент і тексти. Ці артефакти являють собою лише кінцевий результат довгого ланцюга культурної роботи, яка починається в до-індивіді і продовжується після інкультурації, та засвоєння усіх знаково-символічних систем на соціальному рівні. У цьому контексті слід говорити про блокування певних можливостей